

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ปริยตฺติธมฺม — ธรรมที่เป็นพระปริยัติ คือ พระพุทฺธพจน์”

คำว่า **ปริยตฺติธมฺม** อ่านตามภาษาบาลีว่า ปะ - ริ - ยัต - ติ - ดำ - มะ มาจากคำว่า **ปริยตฺติ** (ความรู้รอบรู้, สิ่งที่ต้องศึกษาให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง, คำอันควรศึกษาให้เข้าใจโดยรอบ) กับ คำว่า **ธมฺม** (คำสอน) รวมกันเป็น **ปริยตฺติธมฺม** แปลโดยใจความได้ว่า **ธรรมที่เป็นปริยัติ** ที่ควรศึกษาให้เข้าใจ คือ **พระพุทฺธพจน์** เขียนเป็นไทยได้ว่า **ปริยัติธรรม** ข้อความจากสมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัยปิฎก อธิบายไว้ว่า ปริยัติธรรม หรือ ปริยัติสัทธรรม นั้น ได้แก่ พระพุทฺธพจน์ ดังนี้ คือ

-ที่ชื่อว่า ปริยัติสัทธรรม ได้แก่ พุทฺธพจน์แม้ทั้งสิ้น รวมด้วยพระไตรปิฎก
-พุทฺธพจน์ คือ ปิฎก ๓ (พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก)
ชื่อว่า ปริยัติสัทธรรม.

ปริยัติ หรือ ปริยัติธรรม คือ พระพุทฺธพจน์ การศึกษาปริยัติ ก็คือ การศึกษาพระพุทฺธพจน์, พระพุทฺธพจน์ เป็นพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นวาจาซึ่งจะเป็นคำจริงทุกคำ เป็นคำที่ทรงแสดงถึงธรรมคือสิ่งที่มีจริงโดยละเอียดโดยประการทั้งปวง การศึกษาพระพุทฺธพจน์นั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจเห็นถูก เพื่อให้เกิดความรอบรู้อย่างจริงจัง จนมีความมั่นคงในความเป็นธรรม

ตามความเป็นจริงแล้ว แต่ละคนเกิดมาด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) การที่จะมีความรู้ซึ่งค่อย ๆ ละคลายอวิชชาก็โดยการศึกษาพระพุทฺธพจน์ ซึ่งไม่มีใครสามารถเข้าใจเองได้โดยไม่ศึกษาปริยัติซึ่งก็คือพระพุทฺธพจน์แต่ละคำ แม้แต่คำว่าธรรม สำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาพระพุทฺธพจน์ จะไม่สามารถเข้าใจได้เลยว่าธรรมคือสิ่งที่มีจริง ๆ ในขณะนี้ ขณะนี้เป็นธรรม ทุกขณะที่มีจริงเป็นธรรมทั้งหมด

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ทรงแสดงความจริงคือความเป็นธรรมเพื่อให้สาวก คือ ผู้ฟัง มีความเข้าใจที่มั่นคงจนเป็นสัจญาณซึ่งก็คือปัญญาความเข้าใจมั่นคงว่า ขณะนี้เป็นธรรม ธรรมไม่มีใครเป็นเจ้าของ และไม่มีใครสามารถทำให้เกิดขึ้นได้เลย เพราะธรรมเกิดดับเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยและไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น

เรื่องการอบรมเจริญปัญญาเป็นเรื่องที่ละเอียด เพราะว่าบางคนอาจจะมีความคิดว่า อยากจะปฏิบัติเท่านั้น เพียงแต่ว่าอยากจะทำอย่างเดียว แต่จะไม่ฟังพระธรรม เพราะคิดว่าเรื่องปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ ส่วนการฟังพระธรรมนั้นไม่สำคัญ ถ้าบุคคลใดคิดอย่างนี้ บุคคลนั้นจะ

ปฏิบัติธรรมไม่ได้ เพราะเหตุว่าเมื่อไม่ฟังพระธรรมก็ย่อมไม่เข้าใจพระธรรม ด้วยว่าทุกขณะคือ ธรรมทั้งหมด เดียวนี้ไม่ว่าทางตาที่กำลังเห็น ทางหูที่กำลังได้ยิน ทางจมูกที่ได้กลิ่น ทางลิ้นที่ลิ้มรส ทางกายที่กระทบสัมผัส ทางใจที่คิดนึก ก็เป็นธรรมทั้งหมด

ถ้าไม่ฟังพระธรรม คือ ปริยัติ ซึ่งเป็นเรื่องของธรรม ก็จะไม่มีความเข้าใจใดๆ พอที่จะสติจะเกิด ระลึกลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏได้ถูกต้อง เพราะฉะนั้น **ผู้ที่ปฏิบัติโดยที่จะไม่ฟังพระธรรมนี้ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย** และสำหรับการฟังพระธรรม ก็จะต้องฟังไปจนกระทั่งเข้าใจ ลักษณะของสภาพธรรม เมื่อเข้าใจลักษณะของสภาพธรรมถูกต้องแล้ว ก็ จะรู้ว่าการเข้าใจนั้นเป็น สังขารขั้นที่ปรุงแต่งให้สติเกิดระลึกลักษณะของนามธรรมและรูปธรรมตามปกติไปเรื่อยๆ โดยที่ไม่ต้องคิดว่าจะปฏิบัติ เพราะเหตุว่าแล้วแต่สติจะเกิดระลึกลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏใน ขณะใด ขณะนั้นสติก็ปฏิบัติกิจของสติ ตราบโดยอยากจะหรือคิดว่าจะปฏิบัติ ตราบนั่นก็ยังเป็นตัวตน ยังไม่รู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริงว่า ความอยากหรือขณะที่คิดนั้นเป็นนามธรรม แต่เมื่อสติไม่ระลึก ก็ไม่สามารถที่จะไถ่ถอนความเป็นตัวเราได้ในขณะที่กำลังคิด เมื่อเข้าใจลักษณะ ของสภาพธรรมทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ เมื่อนั้นก็ไม่ต้องคิดที่จะปฏิบัติ แล้วแต่สติจะเกิดระลึกลักษณะของสภาพธรรมขณะใด ก็ระลึกทางตาบ้าง ทางหูบ้าง ทางจมูกบ้าง ทางลิ้นบ้าง ทางกายบ้าง ทางใจบ้าง ไปเรื่อยๆ ความจริงเป็นอย่างนี้ แล้วแต่สติจะเกิดขึ้นระลึกลักษณะของสภาพธรรมไปเรื่อยๆ เท่านั้นเอง ไม่ใช่จะต้องคิดว่าจะปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความรอบรู้ในปริยัติที่ตรงที่ไม่ผิดพลาดไม่คลาดเคลื่อน ย่อมเป็นปัจจัย ให้เริ่มเข้าใจลักษณะของธรรม คือเข้าใจในสิ่งที่กำลังเกิดปรากฏขณะนั้นตามปกติ ตามความเป็นจริง ในชีวิตประจำวัน พระพุทธพจน์ แสดงเรื่องจิต สติ ปัญญา ศรัทธา หิริ โอตตัปปะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย สี เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เป็นต้น ซึ่งเป็นความจริงที่ไม่มีใครสามารถคิดเองได้ ถ้าไม่ศึกษาพระปริยัติคือพระพุทธพจน์แล้วไม่สามารถที่จะมีความเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริงได้เลย **เมื่อไม่มีความเข้าใจก็จะทำให้ดำเนินไปในทางที่ผิด ปฏิบัติผิด พอกพูนความไม่รู้ ความติดข้อง ความเห็นผิดและกิเลสทั้งหลายให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น** ดังนั้น รากฐานที่สำคัญ ก็คือ ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ที่เป็นปริยัติ ด้วยความจริงใจ ไม่ประมาทใน แต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง เพราะพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง แต่ละคำๆ นั้น เกื้อกูลแก่ผู้ไม่รู้ ซึ่งมากไปด้วยอวิชชาและกิเลสทั้งหลาย ให้ได้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริง ค่อยๆ พ้นจากความไม่รู้และกิเลสทั้งหลายไปตามลำดับ.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๐๐๖]